RETTENS DOM (Anden Udvidede Afdeling)

12. december 1996 *

I sag T-87/92,

BVBA Kruidvat, Antwerpen (Belgien), ved advokat Onno Willem Brouwer, Amsterdam, samt under den skriftlige forhandling ved advokat Yves van Gerven, Bruxelles, og under den mundtlige forhandling ved advokaterne Bernt Hugenholtz, Amsterdam, Frédéric Louis og Peter Wytinck, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Marc Loesch, 8, rue Goethe,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Berend Jan Drijber, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

* Processprog: nederlandsk.

støttet af

Parfums Givenchy SA, Levallois-Perret (Frankrig), ved advokaterne François Bizet, Paris, og Aloyse May, Luxembourg og med valgt adresse i Luxembourg hos sidstnævnte, 31, Grand'rue,

Comité de liaison des syndicats européens de l'industrie de la parfumerie et des cosmétiques, Bruxelles, ved Solicitor Stephen Kon og advokat Francis Herbert, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Wylander og Err, 60, avenue Gaston Diderich,

og

Fédération européenne des parfumeurs détaillants, Paris, ved advokat Rolland Verniau, Lyon, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Nico Schaeffer, 12, avenue de la Porte-Neuve,

intervenienter,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 92/428/EØF af 24. juli 1992 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/33.542 — Parfums Givenchy's selektive distributionssystem) (EFT L 236, s. 11),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Anden Udvidede Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, H. Kirschner, og dommerne B. Vesterdorf, C.W. Bellamy, A. Kalogeropoulos og A. Potocki,

justitssekretær: fuldmægtig J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 28. og den 29. februar 1996,

afsagt følgende

Dom

Sagens faktiske omstændigheder

1 Sagsøgeren, BVBA Kruidvat (herefter »Kruidvat«), er det belgiske datterselskab af en nederlandsk kæde på ca. 300 forretninger, hvis virksomhed bygger på konceptet »health & beauty«, og som driver virksomhed under navnet »Kruidvat«. Disse forretninger har en afdeling med kosmetiske produkter, en afdeling med helsekost og en parfumeriafdeling med forskellige konkurrerende mærker luksusparfumer, herunder af mærket Givenchy, erhvervet på det parallelle marked. I Nederlandene betragtes Kruidvat-kæden af forbrugerne som »den absolutte nr. 1« med hensyn til salg af luksusparfumer (jf. bilag 18 og 20 til replikken).

2 Parfums Givenchy SA (herefter »Givenchy«) er producent af kosmetiske luksusprodukter og hører til Louis Vuitton Moët-Hennessy-koncernen, som sammen med selskaberne Parfums Christian Dior og Parfums Christian Lacroix opererer på det samme marked som Givenchy. Via disse tre selskaber har Louis Vuitton Moët-Hennessy-koncernen en andel på over 10% af fællesskabsmarkedet for luksusparfumevarer.

3 Den 19. marts 1990 anmeldte Givenchy et netværk af selektive distributionsaftaler til Kommissionen om afsætning i medlemsstaterne af selskabets parfumevarer og skønhedsplejemidler, idet selskabet principalt fremsatte begæring om negativattest i henhold til artikel 2 i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81, herefter »forordning nr. 17«), subsidiært om fritagelse i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3.

4 Det fremgår af »aftalen for godkendte forhandlere i EØF for parfumevarer« (herefter »aftalen«) og de dertil knyttede generelle salgsbetingelser i den anmeldte version, at Givenchy's distributionsnet er et lukket net, hvilket indebærer, at dets medlemmer ikke må sælge eller foretage indkøb af Givenchy-mærkevarer uden for nettet. Givenchy forpligter sig til at sikre, at distributionen sker i overensstemmelse med gældende love og bestemmelser og til at trække sit mærke tilbage fra de salgssteder, som ikke opfylder udvælgelseskriterierne i aftalen.

5 De i aftalen fastsatte kriterier for udvælgelse af godkendte forhandlere vedrører i det væsentlige personalets branchekendskab og de kurser, personalet skal deltage i, salgsstedets beliggenhed og indretning, forhandlerens butiksskilt og en række andre betingelser, som forhandleren skal opfylde, bl.a. med hensyn til oplagring af produkterne, et årligt mindsteindkøb, en forpligtelse til at tilbyde et tilstrækkeligt antal andre konkurrerende mærker, der kan fremhæve Givenchy-produkternes image, og et samarbejde mellem forhandleren og Givenchy om reklamekampagner og salgsfremstød.

6 Den 8. oktober 1991 offentliggjorde Kommissionen i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17 en meddelelse, hvori den tilkendegav, at den havde til hensigt at træffe en positiv beslutning om aftalen, og opfordrede alle berørte parter til inden en måned at fremsætte eventuelle bemærkninger hertil (EFT C 262, s. 2).

7 Efter offentliggørelsen af meddelelsen modtog Kommissionen flere bemærkninger, herunder fra Raad voor het Filiaal-en Grootwinkelbedrijf (herefter »Raad FGB«), som er indgivet den 29. november 1991. På dette tidspunkt var Kruidvat BV, et af Kruidvat's moderselskaber, medlem af Raad FGB.

8 Aftalen i den version, som er omhandlet i Kommissionens beslutning 92/428/EØF af 24. juli 1992 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/33.542 — Parfums Givenchy's selektive distributionssystem) (EFT L 236, s. 11, herefter »beslutningen«), trådte i kraft den 1. januar 1992 (jf. punkt I. C, andet afsnit, i beslutningen).

9 Den 3. juli 1992 stævnede Copardis SA (herefter »Copardis«), Givenchy's eneforhandler i Belgien, Kruidvat til den 8. juli 1992 at give møde for præsidenten for Rechtbank van koophandel, Dendermonde, i en sag om foreløbige forholdsregler. Copardis krævede, at Kruidvat ophørte med at sælge produkter af mærket Givenchy i Belgien, især med den begrundelse, at en forhandler, som ikke indgår i Givenchy's selektive distributionsnet, men som ikke desto mindre sælger dettes produkter, gør sig skyldig i illoyal konkurrence i henhold til den belgiske lovgivning om handelspraksis. Kruidvat gjorde under denne sag til sit forsvar gældende, at Givenchy's selektive distributionsnet er ulovligt, fordi det er i strid med traktatens artikel 85, stk. 1 og 2.

10 Kommissionen vedtog beslutningen den 24. juli 1992. I artikel 1 i de dispositive bestemmelser hedder det:

»*Artikel 1*

Bestemmelserne i EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, erklæres i henhold til artikel 85, stk. 3, uanvendelige på standarddistributionsaftalen mellem Givenchy, eller i givet fald Givenchy's eneforhandlere, og selskabets specialiserede forhandlere i EF samt på de generelle salgsbetingelser i bilaget dertil.

Denne beslutning gælder fra den 1. januar 1992 til den 31. maj 1997.«

11 Det fremgår af sagens akter, at præsidenten for Rechtbank van koophandel, Dendermonde, den 24. februar 1993 fastslog, at Copardis' krav ikke skulle tages til følge, og at Copardis indbragte denne afgørelse for Hof van Beroep, Gent, den 28. april 1993.

Retsforhandlinger og parternes påstande

12 Ved stævning indleveret til Rettens justitskontor den 16. oktober 1992 har Kruidvat anlagt nærværende sag.

13 I et særligt dokument indleveret den 3. marts 1993 har Kommissionen påstået sagen afvist. I et dokument indleveret den 14. april 1993 har Kruidvat fremsendt sine bemærkninger og påstået sagen fremmet.

14 Givenchy, Comité de liaison des syndicats européens de l'industrie de la parfumerie et des cosmétiques (herefter »Colipa«), Fédération européenne des parfumeurs détaillants (herefter »FEPD«) og Yves Saint Laurent Parfums SA (herefter »Yves Saint Laurent«) har ved begæringer indleveret henholdsvis den 11. marts 1993, den 18. marts 1993 og, for de to sidstnævntes vedkommende, den 22. marts 1993 anmodet om tilladelse til at intervenere til støtte for Kommissionens påstande.

15 I dokumenter indleveret den 7., 15. og 19. april 1993 har Kruidvat anmodet Retten om ikke at tage begæringerne om intervention fra FEPD, Colipa og Yves Saint Laurent til følge. I et dokument indleveret den 2. april 1993 har Kommissionen udtrykt tvivl om, hvorvidt Yves Saint Laurent har en berettiget interesse i at intervenere.

16 Ved kendelse af 8. november 1993 blev formalitetsindsigelsen henskudt til afgørelse i forbindelse med sagens realitet.

17 Ved kendelser af 8. december 1993 fik FEPD, Colipa og Givenchy tilladelse til at intervenere til støtte for Kommissionens påstande (jf. kendelserne i sag T-87/92, Kruidvat mod Kommissionen, henholdsvis Sml. II, s. 1363, s. 1369 og s. 1383). Ved kendelse af samme dato bestemte Retten, at Yves Saint Laurent's begæring om intervention ikke skulle tages til følge (jf. Sml. II, s. 1375).

18 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling og har som led i foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse anmodet Kommissionen, Givenchy og FEPD om inden retsmødet skriftligt at besvare en række spørgsmål og fremlægge visse dokumenter. Parterne har indgivet deres besvarelse af spørgsmålene mellem den 12. og den 24. januar 1996.

19 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten i retsmødet, som fandt sted den 28. og 29. februar 1996.

20 Sagsøgeren, Kruidvat, har nedlagt følgende påstande:

— Sagen antages til realitetsbehandling.

— Beslutningen annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

21 Sagsøgte, Kommissionen, har nedlagt følgende påstande:

— Principalt afvisning.

— Subsidiært frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

22 Intervenienten Givenchy har nedlagt følgende påstande:

— Principalt afvisning.

— Subsidiært frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale alle sagens omkostninger, herunder de omkostninger, Givenchy's intervention har givet anledning til.

23 Intervenienten Colipa har nedlagt følgende påstande:

— Principalt afvisning.

— Subsidiært frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger, herunder Colipa's omkostninger.

24 Intervenienten FEPD har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale alle sagens omkostninger, herunder de omkostninger, FEPD's intervention har givet anledning til.

25 Sagsøgeren har i replikken nedlagt følgende påstande:

— Hvis det skønnes nødvendigt, træffes der bestemmelse om anvendelse af bevismidler i henhold til procesreglementets artikel 65 ff.

— Kommissionen og de tre intervenienter tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Parternes anbringender og argumenter

26 Kruidvat har fremsat tre realitetsanbringender. Med det første anbringende, at Kommissionen har undladt at foretage en omhyggelig undersøgelse af de faktiske omstændigheder, gør Kruidvat gældende, at Kommissionen har vedtaget beslutningen på grundlag af en »undersøgelse på papiret« uden at være i besiddelse af de nødvendige faktiske oplysninger. Kruidvat's andet anbringende, at traktatens artikel 85, stk. 1, er tilsidesat, og der foreligger utilstrækkelig begrundelse i den henseende, er opdelt i to led. For det første gør Kruidvat gældende, at Givenchyprodukternes særlige kendetegn ikke nødvendiggør et selektivt distributionssystem. For det andet før Kruidvat gældende, at kriterierne i aftalen under alle omstændigheder er subjektive, og at de er strengere end nødvendigt. Endelig gør Kruidvat med sit tredje anbringende gældende, at traktatens artikel 85, stk. 3, er tilsidesat, som også er opdelt i to led, for det første gældende, at Kommissionen har overskredet sine beføjelser og har tilsidesat denne bestemmelse, idet artikel 1 i beslutningens dispositive bestemmelser også omfatter udvælgelseskriterier, som ifølge Kommissionen ikke er omfattet af artikel 85, stk. 1. For det andet gør Kruidvat gældende, at Kommissionen har tilsidesat traktatens artikel 85, stk. 3, ved at give fritagelse for visse af de i beslutningens punkt II. A.6 omhandlede forpligtelser, nemlig forpligtelsen til at foretage et årligt mindsteindkøb, at have et bestemt lager af produkter, at tilbyde et tilstrækkeligt antal andre konkurrerende mærker og at fremme salget af Givenchy's produkter, samt for proceduren for adgang til nettet.

27 Kommissionen har påstået sagen afvist og har subsidiært anfægtet Kruidvat's argumenter med hensyn til realiteten. Givenchy og Colipa har også påstået sagen afvist. Alle intervenienterne støtter Kommissionens standpunkt vedrørende realiteten.

Formaliteten

Parternes argumenter

28 Parternes argumenter vedrører spørgsmålet om, hvorvidt Kruidvat er umiddelbart og individuelt berørt af beslutningen, jf. EØF-traktatens artikel 173, stk. 2 (nu artikel 173, stk. 4, i EF-traktaten, herefter »traktaten«).

29 Ifølge Kommissionen er Kruidvat ikke umiddelbart berørt af beslutningen, fordi selskabet ikke før beslutningens vedtagelse var godkendt Givenchy-forhandler og heller ikke ønskede at blive det. Desuden har Kruidvat ikke vanskeligt ved at skaffe sig de pågældende produkter, hvilket fremgår af de markedsundersøgelser, selskabet har fremlagt i bilag 18 og 20 til replikken. Det lider således ikke tab som følge af beslutningen. Generaladvokat VerLoren van Themaat's forslag til afgørelse i forbindelse med Domstolens dom af 22. oktober 1986 (sag 75/84, Metro mod Kommissionen, herefter »Metro II-dommen«, Sml. s. 3021, på s. 3055) er ikke relevant i den foreliggende sag, da Metro til forskel fra Kruidvat ville godkendes som grossist af SABA-produkter og ikke havde anfægtet det selektive distributionssystem, der var gældende i den pågældende sektor.

30 Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt Kruidvat er »individuelt« berørt har Kommissionen under henvisning til Domstolens dom af 15. juli 1963 (sag 25/62, Plaumann mod Kommissionen, Sml. 1954-1964, s. 411, org. ref.: Rec. s. 197), af 10. december 1969 (forenede sager 10/68 og 18/68, Eridania mod Kommissionen, Sml.

1969, s. 117, org. ref.: Rec. s. 459) og Metro II-dommen, samt Rettens domme af 19. maj 1994 (sag T-465/93, Murgia Messapica mod Kommissionen, Sml. II, s. 361, præmis 25, og sag T-2/93, Air France mod Kommissionen, Sml. II, s. 323, præmis 42) gjort gældende, at Kruidvat ikke berøres af beslutningen på anden måde end en hvilken som helst anden detailhandler — store butiksenheder, kædeforretninger, enkeltmandsvirksomheder m.fl. — som ønsker at sælge Givenchy-produkter (jf. også Domstolens dom af 14.2.1989, sag 206/87, Lefebvre mod Kommissionen, Sml. s. 275, og Domstolens kendelser af 11.11.1987, sag 205/87, Nuova Ceam mod Kommissionen, Sml. s. 4427, og af 15.3.1989, sag 191/88, Co-Frutta mod Kommissionen, Sml. s. 793). Beslutningen har heller ikke »i væsentligt omfang påvirket« Kruidvat's stilling på markedet, jf. Domstolens domme af 28. januar 1986 (sag 169/84, Cofaz m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 391) og af 19. maj 1993 (sag C-198/91, Cook mod Kommissionen, Sml. I, s. 2487, præmis 23). I den henseende er der betydelig forskel i forhold til de faktiske omstændigheder, der lå til grund for Domstolens dom af 16. maj 1991 (sag C-358/89, Extramet Industrie mod Rådet, Sml. I, s. 2501).

31 Kruidvat's stilling kan heller ikke sammenlignes med sagsøgernes stilling i de sager, der gav anledning til Domstolens dom af 29. juni 1994 (sag C-135/92, Fiskano mod Kommissionen, Sml. I, s. 2885), Rettens dom af 24. marts 1994 (sag T-3/93, Air France mod Kommissionen, Sml. II, s. 121) og de nævnte domme af 19. maj 1994 i sagerne Air France mod Kommissionen og Murgia Messapica mod Kommissionen. Derimod tyder Rettens dom af 28. oktober 1993 (sag T-83/92, Zunis Holdings m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1169, præmis 34) og Domstolens dom af 7. december 1993 (sag C-6/92, Federmineraria m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 6357, præmis 14 og 15) på, at den af Kruidvat anlagte sag må afvises.

32 Under retsmødet har Kommissionen navnlig gjort gældende, at beslutningen ikke har givet nogen af Kruidvat's konkurrenter en fordel, da Kruidvat frit kan skaffe sig forsyninger på det parallelle marked (jf. Domstolens dom af 15.2.1996, sag C-226/94, Grand garage albigeois m.fl., Sml. I, s. 651).

33 Endvidere har Kruidvat ikke deltaget i den administrative procedure. I skrivelsen fra Raad FGB af 29. november 1991 (jf. ovenfor, præmis 7) nævnes Kruidvat slet ikke. Intet tyder på, at skrivelsen er sendt på Kruidvat's vegne, og det er ikke godtgjort, at Kruidvat eller moderselskabet har haft nogen som helst indflydelse på

Raad FGB's beslutning om at fremsætte bemærkninger. Hertil kommer, at det hverken er Kruidvat eller dets anpartshavere, som er medlemmer af Raad FGB, men det nederlandske moderselskab. Det er nytteløst, at Kruidvat påberåber sig Metro II-dommen, eftersom Metro i denne sag havde indgivet en klage til Kommissionen og havde fremsat skriftlige bemærkninger under den administrative procedure. Det samme gjaldt i de sager, der ligger til grund for Domstolens dom af 25. oktober 1977 (sag 26/76, Metro mod Kommissionen, herefter »Metro I-dommen«, Sml. s. 1875) og af 11. oktober 1983 (sag 210/81, Demo-Studio Schmnidt mod Kommissionen, Sml. s. 3045).

34 Ifølge Kommissionen ville Kruidvat's argumenter bane vejen for et praktisk talt ubegrænset antal sager, der var umulige at forudse. Formålet med den meddelelse, der offentliggøres i medfør af artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17, er netop at sikre, at Kommissionen, før den træffer beslutning, er i besiddelse af alle de faktiske og retlige oplysninger, der er relevante for, at den kan træffe afgørelse med fuldt kendskab til sagen. Af procesøkonomiske grunde kan man ifølge Kommissionen ikke tillade virksomheder, som har givet afkald på at fremsætte deres synspunkter under den administrative procedure, at gøre det for første gang for Retten.

35 Desuden er indholdet af Raad FGB's skrivelse betydelig mere nuanceret end Kruidvat's standpunkt. Klagepunkterne i stævningen stemmer nemlig ikke overens med de indvendinger, Raad FGB har fremsat under den administrative procedure, idet Kruidvat i det væsentlige er af den opfattelse, at parfumevarer ikke egner sig til selektiv distribution. Raad FGB har været meget mindre kategorisk.

36 Det har heller ingen betydning at være part i en civil sag for en national ret (jf. ovenfor, præmis 9). Med hensyn til dette spørgsmål er generaladvokat VerLoren van Themaat's forslag til afgørelse i forbindelse med Metro II-dommen ikke afgørende, da Domstolen ikke har tillagt det særlig betydning, og omstændighederne var anderledes. I den foreliggende sag indgår den af Copardis anlagte sag om

foreløbige forholdsregler i en sag om illoyal konkurrence, og der er ikke nogen direkte forbindelse mellem beslutningens gyldighed og udfaldet af denne sag. Endvidere kan der manipuleres med Kruidvat's argument, for så vidt som Kruidvat — hvis Copardis havde ventet med at anlægge sagen ved den nationale ret, til den i traktatens artikel 173 omhandlede søgsmålsfrist på to måneder var udløbet — ikke ville have haft mulighed for at påberåbe sig sagens eksistens.

37 Under alle omstændigheder sætter den verserende sag mellem Copardis og Kruidvat for den nationale ret ikke spørgsmålstegn ved gyldigheden af Givenchy's distributionssystem, da beslutningen er bindende for den nationale ret, som i tvivlstilfælde skal forelægge spørgsmålet for Domstolen (jf. Domstolens dom af 22.10.1987, sag 314/85, Foto-Frost, Sml. s. 4199). Ligeledes har skrivelsen af 17. juli 1992 fra Belluco, det faglige udvalg for en belgisk-luxembourgsk sammenslutning af producenter og forhandlere af hygiejne- og toiletartikler, som Kruidvat for sent har påberåbt sig (jf. nedenfor, præmis 57), ikke noget at gøre med den foreliggende sag.

38 Desuden har Domstolen i Lefebvre-dommen fastslået, at sagsøgeren ikke var individuelt berørt på grund af, at selskabet havde indbragt sagen for de franske domstole og for Kommissionen. Over for Kruidvat's opfattelse kunne det — hvis den blev godtaget — indvendes, at domstolsprøvelsen af Kommissionens retsakter ville bero på omstændigheder, den slet ikke havde nogen indflydelse på.

39 Ligeledes fremgår det af Domstolens dom af 9. marts 1994 (sag C-188/92, TWD Deggendorf, Sml. I, s. 833), at personer, som er umiddelbart og individuelt berørt af en beslutning, kun ved et annullationssøgsmål efter traktatens artikel 173 kan anfægte beslutningens lovlighed. Hvis man fulgte Kruidvat's opfattelse, ville tredjemænd, som befinder sig i samme situation som selskabet, derfor fremover være tvunget til systematisk at anlægge sag ved Retten, hver gang der var mulighed for, at de blev impliceret i en sag med adressaten for den pågældende beslutning.

40 Endelig har Retten i dommen af 17. september 1992 (sag T-138/89, NBV og NVB mod Kommissionen, Sml. II, s. 2181, præmis 33) fastslået, at en sag ved en national domstol og anvendelse af traktatens artikel 177 kan være et acceptabelt alternativ til et direkte annullationssøgsmål.

41 Givenchy har til disse argumenter tilføjet, at Raad FGB ikke gyldigt kunne repræsentere Kruidvat under den administrative procedure. Givenchy har for det første gjort gældende, at Raad FGB er en nederlandsk organisation, mens Kruidvat fremtræder som et belgisk selskab, for det andet, at Raad FGB ikke nævner Kruidvat i sine bemærkninger, og for det tredje, at de punkter, der er rejst i bemærkningerne, ikke svarer til dem, der er rejst i den af Kruidvat anlagte sag.

42 Desuden kan en sag for den nationale ret ikke træde i stedet for Kruidvat's deltagelse i den administrative procedure. Der er blot tale om en sag om foreløbige forholdsregler, hvorunder præsidenten for Rechtbank van koophandel, Dendermonde, ikke har undersøgt gyldigheden af det selektive distributionssystem for Givenchy-parfumer, men blot har udtalt, at Kruidvat's distribution heraf ikke syntes at indvirke på Givenchy-mærkets prestige. Det er heller ikke godtgjort, at Givenchy har godkendt Belluco's skrivelse af 17. juli 1992.

43 Endelig fremgår det af Kruidvat's vedtægter, at dets hovedformål er at sælge levnedsmidler, som ikke har nogen forbindelse med luksusparfumer, og beslutningen har derfor ingen særlige følger for Kruidvat.

44 Ifølge Colipa er Kruidvat ikke »individuelt« berørt, fordi beslutningen for det første ikke er truffet på grundlag af en klage fra selskabet; for det andet har det ikke deltaget i den administrative procedure, og for det tredje har det ikke indgivet en ansøgning om godkendelse, som er blevet afslået. Kruidvat er kun berørt som følge af sin handelsvirksomhed, som til enhver tid kan udøves af en hvilken som helst

erhvervsdrivende (jf. Rettens kendelse af 9.8.1995, sag T-585/93, Greenpeace mod Kommissionen, Sml. II, s. 2205).

45 Desuden vedrører den tvist, de belgiske retter skal påkende, ikke et afslag på adgang som i sagerne Metro I og Demo-Studio Schmidt, men et spørgsmål om »snylteri«. Kruidvat kan ikke påberåbe sig en tvist, som udelukkende vedrører selskabets aktiviteter som »free rider«, som påskud for at gøre gældende, at det er umiddelbart og individuelt berørt af beslutningen.

46 Med henblik på at godtgøre, at det er »umiddelbart« berørt, har Kruidvat navnlig henvist til generaladvokat VerLoren van Themaat's forslag til afgørelse i forbindelse med dommen i Metro II-sagen og til Kommissionens argumenter i samme sag. Beslutningen fratager umiddelbart Kruidvat de individuelle rettigheder, selskabet har i henhold til forbuddet i traktatens artikel 85, stk. 1 og 2. Endvidere ville eneforhandlerne og detailhandlerne uden beslutningen om fritagelse frit have kunnet levere til Kruidvat, og uden kvantitative forpligtelser (såsom forpligtelsen til at tilbyde et tilstrækkeligt antal andre konkurrerende mærker, at have et bestemt lager af produkter og at foretage et årligt mindsteindkøb) ville Kruidvat kunne ansøge om adgang til det selektive net uden at give afkald på sin egen afsætningsmetode. Indkøb på det »grå marked« — som Kruidvat legalt tager sin tilflugt til — er forbundet med åbenbare ulemper i forhold til indkøb hos parfumefabrikanter eller deres forhandlere.

47 Med henblik på at godtgøre, at det er »individuelt« berørt af beslutningen, har Kruidvat, navnlig under henvisning til dommene i sagerne Metro I, Metro II, Demo Studio Schmidt og Extramet Industrie mod Rådet og til Domstolens dom af 9. juli 1987 (sag 43/85, Ancides mod Kommissionen, Sml. s. 3131), fremsat tre hovedargumenter.

48 Med det første argument gør Kruidvat gældende, at selskabet faktisk har deltaget i den administrative procedure via Raad FGB, som ved skrivelse af 29. november 1991 har fremsat sine bemærkninger til Kommissionen i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17. Skrivelsen fra Raad FGB er bl.a. sendt på begæring og på vegne af Kruidvat. Ifølge artikel 3 i Raad FGB's vedtægter har dette til formål at varetage de økonomiske og sociale interesser for kædeforretninger og store butiksenheder inden for detailhandelen i Nederlandene. I det mindste et af Kruidvat's moderselskaber, nemlig Kruidvat BV, er medlem af Raad FGB. Når Raad FGB sender en skrivelse med sine bemærkninger til Kommissionen, sker det derfor på Kruidvat BV's og dermed på Kruidvat's vegne.

49 I denne skrivelse, der er fremlagt som bilag 8 til stævningen, har Raad FGB kritiseret Kommissionens standpunkt, således som det er kommet til udtryk i meddelelsen af 8. oktober 1991, i en række henseender. Kommissionen har indirekte besvaret denne kritik i beslutningen. Desuden fremgår det af Kommissionens skrivelse af 20. december 1991, at den har taget hensyn til Raad FGB's bemærkninger. Kruidvat har derfor faktisk deltaget i den administrative procedure.

50 Med hensyn til det forhold, som Kommissionen har gjort gældende, at en antagelse af sagen til realitetsbehandling ville bane vejen for et ubegrænset antal sager anlagt af medlemmer af organisationer, som har deltaget i den administrative procedure, er dette en konsekvens, man må acceptere. Under alle omstændigheder må denne »risiko« ses i det rette perspektiv, da en meddelelse i henhold til artikel 19, stk. 3, i mange tilfælde ikke fremkalder reaktioner. Hertil kommer, at hvis konsekvensen af at benytte en organisation som Raad FGB til at varetage sine faglige interesser var, at virksomheden selv ikke længere kunne anlægge annullationssøgsmål, var den hver gang nødt til selv at gøre Kommissionen bekendt med sine synspunkter. Dette ville være absurd og alt for formalistisk.

51 Det er desuden forkert at sige, at skrivelsen fra Raad FGB ikke afspejler Kruidvat's holdning. Raad FGB har i skrivelsen anført, at det ikke er enigt med Kommissionen i, at selektiv distribution inden for parfumesektoren er en nødvendighed, men

at det har været tilbøjeligt til at affinde sig med, at der findes et sådant system, såfremt udvælgelseskriterierne er klare, objektive og ikke-diskriminerende. Raad FGB fandt, at det ikke var tilfældet her, og det har udtrykkeligt fremsat indvendinger mod forpligtelserne med hensyn til forsyninger og mindsteindkøb samt kurser og mod de rent subjektive kriterier vedrørende salgsstedets beliggenhed og indretning, som Kruidvat også har anfægtet under den sag, selskabet har anlagt.

52 Som svar på Rettens spørgsmål, der navnlig vedrørte det forhold, at Kruidvat ifølge sine vedtægter først blev stiftet i Belgien den 23. marts 1992, har selskabet præciseret, at det er et helejet datterselskab af den nederlandske koncern Evora, som dengang kontrolleredes af selskaberne Profimarkt BV og Kruidvat BV. Af rent skattemæssige og administrative grunde måtte Evora-koncernen stifte en selvstændig juridisk person — nemlig Kruidvat — for at kunne få en afdeling i Belgien. Da Kruidvat og dets moderselskaber udgør en økonomisk enhed (jf. Domstolens dom af 12.7.1984, sag 170/83, Hydrotherm, Sml. s. 2999, præmis 11, og Rettens domme af 10.3.1992, sag T-11/89, Shell mod Kommissionen, Sml. II, s. 757, præmis 311, og af 12.1.1995, sag T-102/92, Viho mod Kommissionen, Sml. II, s. 17, præmis 50), gælder ét af moderselskabernes, nemlig Kruidvat NV's, deltagelse i den administrative procedure gennem Raad FGB for hele Evora-koncernen, herunder Kruidvat. Det er derfor ikke afgørende, om Raad FGB kan repræsentere belgiske virksomheder. Under alle omstændigheder kan det ikke bestrides, at den nederlandske Evora-koncerns »økonomiske interesser« i den forstand, hvori udtrykket anvendes i Raad FGB's vedtægter, også omfatter det belgiske datterselskabs økonomiske interesser.

53 Med sit andet argument har Kruidvat gjort gældende, at der på det tidspunkt, hvor beslutningen blev vedtaget, ved en belgisk ret (jf. ovenfor, præmis 9) verserede en konkret sag mellem Copardis og Kruidvat selv vedrørende gyldigheden af Givenchy's distributionssystem. Kruidvat er af den opfattelse, at da beslutningen bevirker, at selskabet fratages sin ret til som en indsigelse under denne sag at gøre gældende, at der foreligger en overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1, bør det anses for at være individuelt berørt. Selskabet henviser i den forbindelse til Metro

I-dommen, præmis 13, og Metro II-dommen, præmis 23, samt til generaladvokat VerLoren van Themaat's forslag til afgørelse i forbindelse med sidstnævnte dom (Sml. 1986, s. 3056), hvoraf fremgår, at Kommissionen udtrykkeligt har anlagt dette synspunkt.

54 Denne opfattelse er ikke i modstrid med dommen i sagen Lefebvre mod Kommissionen, som Kommissionen har henvist til. I denne sag fandt Domstolen, at sagen måtte afvises, fordi det ikke var bevist, at der på tidspunktet for vedtagelsen af den pågældende beslutning verserede en sag i medlemsstaten. I den foreliggende sag har beslutningen tilbagevirkende gyldighed til den 1. januar 1992, dvs. før det tidspunkt, hvor Copardis stævnede Kruidvat, nemlig den 3. juli 1992.

55 Endvidere — og i modsætning til, hvad Kommissionen har anført — er der en direkte forbindelse mellem beslutningens retsgyldighed og udfaldet af sagen for den nationale ret. Under sagen for den nationale ret har Copardis principalt gjort gældende, at den blotte omstændighed, at Kruidvat sælger produkter af mærket Givenchy uden at være medlem af det selektive distributionssystem, der er fritaget i henhold til beslutningen, er i strid med de belgiske bestemmelser om illoyal konkurrence. Hvis beslutningen blev annulleret, måtte Givenchy's distributionsnet imidlertid anses for uforeneligt med artikel 85, stk. 1, og Copardis ville i så fald ikke have noget retligt grundlag for at forhindre Kruidvat i at sælge Givenchy-produkter. Det samme ville gælde, såfremt Copardis støttede sit søgsmål på, at der forelå tilskyndelse til misligholdelse eller på, at der på Givenchy-produkterne står: »Må kun sælges af en godkendt forhandler.«

56 Som svar på Kommissionens argument om, at sagen for den nationale ret for at være relevant skal vedrøre et afslag på godkendelse som forhandler, har Kruidvat anført, at den forbindelse, Kommissionen forlanger, er for snæver (jf. Domstolens dom af 13.1.1994, sag C-376/92, Cartier, Sml. I, s. 15, præmis 24).

57 Kruidvat har ligeledes påberåbt sig en skrivelse af 17. juli 1992, der er fremlagt som svar på Rettens spørgsmål, og som er sendt til selskabet af Belluco, som repræsenterer alle de godkendte forhandlere for Belgien og Luxembourg inden for luk-

suskosmetiksektoren, herunder af Givenchy-produkter. Belluco anførte i denne skrivelse efter et møde med Kruidvat den 8. juli 1992, at Kruidvat ikke kom i betragtning som godkendt forhandler, navnlig fordi navnet »Kruidvat« ikke er foreneligt med luksuskosmetikkens image, og fordi en ikke-godkendt forhandlers salg af mærkevarer er ulovligt. Desuden opfordrede Belluco Kruidvat til inden 14 dage at ophøre med at sælge de pågældende kosmetikvarer i hele Belgien, idet Belluco ellers ville gøre brug af de retsmidler, det havde til rådighed.

58 Endelig har Kruidvat med hensyn til dommen i sagen TWD Deggendorf, som Kommissionen har påberåbt sig, gjort gældende, at kun tredjemænd, der, som Kruidvat, allerede før beslutningen blev vedtaget, var impliceret i en sag vedrørende gyldigheden af den aftale, for hvilken Kommissionen senere har meddelt fritagelse, er individuelt berørt i henhold til traktatens artikel 173.

59 Med sit tredje argument har Kruidvat gjort gældende, at sagen må antages til realitetsbehandling, for at der kan gives de rettigheder, traktatens artikel 85 tillægger selskabet, en fuldstændig og effektiv retsbeskyttelse. I dette tilfælde udgør en sag for den nationale ret, kombineret med et præjudicielt spørgsmål i medfør af traktatens artikel 177, en retsbeskyttelse, der klart er utilstrækkelig, sammenlignet med et direkte annullationssøgsmål på grundlag af traktatens artikel 173 (jf. generaladvokat Jacobs' forslag til afgørelse i forbindelse med ovennævnte dom i sagen Extramet Industrie mod Rådet, Sml. I, s. 2523).

60 Den nationale ret har nemlig ikke kompetence til at annullere beslutningen, og en præjudiciel forelæggelse vedrørende beslutningens gyldighed giver ikke altid Domstolen lejlighed til at undersøge sagen så grundigt som under et direkte søgsmål. En sag som den foreliggende rejser komplicerede retlige og faktiske spørgsmål og kræver en fuldstændig skriftlig forhandling.

Rettens bemærkninger

61 I henhold til traktatens artikel 173 kan en fysisk eller juridisk person kun indbringe klage over en beslutning rettet til en anden person, hvis denne beslutning berører ham umiddelbart og individuelt. Da beslutningen er rettet til Givenchy, må det først undersøges, om beslutningen berører Kruidvat individuelt.

62 Ifølge fast retspraksis vil andre personer end en beslutnings adressater kun kunne påstå, at de berøres individuelt, hvis beslutningen rammer dem på grund af visse egenskaber, som er særlige for dem, eller på grund af en faktisk situation, der adskiller dem fra alle andre og derfor individualiserer dem på lignende måde som adressaten (jf. ovennævnte dom i sagen Plaumann mod Kommissionen, Sml. 1954-1954, s. 414, samt Rettens dom af 6.7.1995, forenede sager T-447/93, T-448/93 og T-449/93, AITEC m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1971, præmis 34).

63 Hverken Kruidvat, dets moderselskaber Profitmarkt BV og Kruidvat BV eller Evora-koncernen har indgivet klage til Kommissionen i medfør af artikel 3 i forordning nr. 17, og de har heller ikke selv deltaget i den administrative procedure i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17 eller anmodet Givenchy om at få adgang til dets selektive distributionsnet. Den foreliggende sag adskiller sig således fra sagerne Metro I, Metro II og Demo-Studio Schmidt, som Kruidvat har påberåbt sig.

64 Med hensyn til Raad FGB's deltagelse i den i artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17 foreskrevne procedure ved skrivelsen af 29. november 1991, er der — til trods for, at det er godtgjort, at et af Kruidvat's moderselskaber, nemlig Kruidvat NV, var medlem af Raad FGB på det pågældende tidspunkt — intet i sagens akter, der tyder på, at denne skrivelse blev sendt på begæring af Kruidvat NV, eller at dette har deltaget i udarbejdelsen heraf eller har godkendt den eller blot haft indflydelse på dens indhold.

65 Endvidere er der i det mindste en betydelig forskel mellem det standpunkt, Raad FGB har indtaget i sin skrivelse af 29. november 1991, og Kruidvat's standpunkt under denne sag, idet Kruidvat bl.a. anfægter selve princippet om selektiv distribution i luksuskosmetiksektoren, mens Raad FGB i sin skrivelse erklærer sig parat til at acceptere dette princip, forudsat at udvælgelseskriterierne er objektive og ikke-diskriminerende [»... Nevertheless, in principle the Raad FGB does not object to the concept of selective distribution, provided, however, that the admission criteria are clear, objective, non-discretionary and non discriminating ...]« (»[... Ikke desto mindre har Raad FGB i princippet ingen indvendinger mod begrebet selektiv distribution, dog på betingelse af, at kriterierne for godkendelse er klare, objektive og hverken diskretionære eller diskriminerende ...«)].

66 Under disse omstændigheder finder Retten ikke, at der er en forbindelse mellem Raad FGB's deltagelse i den administrative procedure ved skrivelsen af 29. november 1991 og Kruidvat NV's særlige situation, der er tilstrækkelig til at »individualisere« sidstnævnte i traktatens artikel 173's forstand med hensyn til en individuel beslutning om fritagelse i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3. Hvis skrivelsen fra Raad FGB af 29. november ikke er tilstrækkelig til at »individualisere« Kruidvat NV, gælder dette så meget desto mere for Kruidvat.

67 Imidlertid bevirker den omstændighed, at Kruidvat ikke har deltaget i den administrative procedure, ikke i sig selv, at Retten kan fastslå, at Kruidvat ikke er individuelt berørt af beslutningen (jf. Rettens domme af 27.4.1995 i sag T-96/92, CCE de la société générale des grandes sources m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1213, præmis 35 og 36, og i sag T-12/93, CCE de Vittel m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1247, præmis 46 og 47).

68 Det må derfor undersøges, om der foreligger andre omstændigheder, der kan individualisere Kruidvat.

69 Det er rigtigt, at Kruidvat har tilkendegivet sit ønske om at forhandle Givenchy-produkter, og at selskabet derfor er konkurrent til Givenchy's godkendte forhandlere, som er omfattet af den fritagelse, der er givet ved beslutningen i henhold til artikel 85, stk. 3. Desuden er det ikke udelukket, at Kruidvat ikke opfylder Givenchy's udvælgelseskriterier, og at selskabet som følge af beslutningen ikke kan få leveret Givenchy-produkter direkte fra Givenchy, dettes eneforhandlere eller godkendte forhandlere i Fællesskabet.

70 Retten finder imidlertid ikke, at disse forhold er tilstrækkelige til at individualisere Kruidvat i traktatens artikel 173's forstand. Kruidvat's situation er nemlig ikke forskellig fra den situation, en række andre erhvervsdrivende på det parallelle marked befinder sig i.

71 Desuden har Kruidvat som erhvervsdrivende, der sælger luksuskosmetik erhvervet på det parallelle marked, ikke godtgjort, at det som følge af beslutningen hindres i at anvende de forsyningskilder for Givenchy-produkter, som det lovligt har benyttet indtil nu. Retten har i den forbindelse anført, at Domstolen i en lignende sammenhæng har udtalt, at en gruppefritagelse for visse selektive distributionsnet ikke har til formål at regulere virksomheden for tredjemænd, der kan virke på markedet uden for de pågældende distributionsnet (jf. dommen i sagen Grand garage albigeois m.fl., præmis 16-19, og Domstolens dom af 15.2.1996, sag C-309/94, Nissan France m.fl., Sml. I, s. 677, præmis 16-19).

72 Med hensyn til sagen mellem Copardis og Kruidvat for den nationale ret har Copardis der principalt gjort gældende, at artikel 93 og 94 i den belgiske lov om handelspraksis er tilsidesat alene som følge af, at Kruidvat har solgt Givenchy-

produkter uden at være godkendt forhandler. Kruidvat har under denne sag til sit forsvar anført, at det af Givenchy indførte distributionsnet er i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, og at Copardis' søgsmål derfor er helt ubegrundet. Copardis har i replikken gjort gældende, at Givenchy's net er lovligt efter traktatens artikel 85.

73 Selv om der er en vis forbindelse mellem udfaldet af denne sag og beslutningens gyldighed (jf. dommen i Cartier-sagen, præmis 24), skal Retten bemærke, at sagen for den nationale ret principalt vedrører anvendelsen af de belgiske bestemmelser om illoyal konkurrence. Sagen vedrører altså hverken et afslag på adgang til Givenchy-nettet, som Kruidvat aldrig har ansøgt om adgang til, eller et krav om erstatning på grund af en påstået tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1.

74 Da beslutningen ifølge Kruidvat bevirker, at det fratages sin ret til at påberåbe sig en tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1, til sit forsvar under denne sag, anser Kruidvat sig for at være individuelt berørt, for så vidt som selskabet er nødt til at anfægte beslutningens lovlighed ved Retten for ved den nationale ret at kunne påberåbe sig en eventuel afgørelse om, at beslutningen er ulovlig. Imidlertid finder Retten ikke, at Kruidvat kan hævde, at det er tilstrækkelig individualiseret i traktatens artikel 173, stk. 4's forstand, blot fordi beslutningens lovlighed er relevant for afgørelsen af den verserende sag for den nationale ret, eftersom enhver parfumeforhandler i givet fald kan have interesse i under en sag for en national ret at rejse spørgsmålet om lovligheden af Givenchy's distributionssystem. Det må desuden fastslås, at det er et rent tilfælde, at der verserede en sådan sag på det tids-

punkt, hvor beslutningen blev vedtaget. Hvis Copardis først havde anlagt sagen ved den nationale ret efter udløbet af to-månedersfristen i traktatens artikel 173, stk. 5, ville Kruidvat ikke have kunnet gøre gældende, at selskabet ved sagens anlæg var individuelt berørt, fordi der var en sag ved den nationale ret. Under disse omstændigheder finder Retten ikke, at den indirekte forbindelse, der måtte være mellem sagen for den nationale ret og beslutningens gyldighed, i sig selv er tilstrækkelig til at individualisere Kruidvat i traktatens artikel 173's forstand.

75 Hertil kommer, at hvis spørgsmålet om beslutningens gyldighed kan have indflydelse på udfaldet af sagen for den nationale ret, kan denne, hvis den finder det nødvendigt, gøre brug af den præjudicielle forelæggelse i henhold til traktatens artikel 177, stk. 1, litra b), og forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende gyldigheden eller fortolkningen af beslutningen. Følgelig kan der ikke gives Kruidvat medhold i, at denne fremgangsmåde ikke giver selskabet tilstrækkelig retsbeskyttelse.

76 Med hensyn til Belluco's skrivelse af 17. juli 1992, som ikke er blevet påberåbt under den skriftlige forhandling, men er blevet fremlagt for sent af Kruidvat som svar på Rettens spørgsmål, findes det ikke tilstrækkelig godtgjort, at Givenchy eller Copardis har godkendt, at den blev afsendt. Desuden er denne skrivelse ikke et svar på en ansøgning fra Kruidvat om adgang til Givenchy-nettet. Den er derfor ikke relevant for bedømmelsen af, om den foreliggende sag kan antages til realitetsbehandling.

77 Heraf følger, at Kruidvat ikke er individuelt berørt af beslutningen.

78 Herefter vil sagen være at afvise, uden at det er nødvendigt at undersøge, om Kruidvat var umiddelbart berørt af beslutningen.

Sagens omkostninger

79 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, første afsnit, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ifølge procesreglementets artikel 87, stk. 4, tredje afsnit, kan Retten træffe afgørelse om, at andre intervenienter end en medlemsstat eller en institution skal bære deres egne omkostninger.

80 Sagsøgeren har tabt sagen og bør derfor pålægges at bære Kommissionens omkostninger. Det samme gælder de omkostninger, der er afholdt af intervenienten Givenchy, som beslutningen er rettet til.

81 Med hensyn til intervenienterne Colipa og FEPD finder Retten, at disse to sammenslutningers interesse i sagens udfald var mindre direkte end Givenchy's. Da der er tale om en sag, hvor disse to andre intervenienter har fremsat generelle betragtninger af hensyn til deres medlemmer uden at tilføje afgørende momenter til Kommissionens argumenter, finder Retten, at det vil være rimeligt i medfør af procesreglementets artikel 87, stk. 4, at pålægge dem at bære deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Anden Udvidede Afdeling)

1) **Sagen afvises.**

2) **Sagsøgeren bærer Kommissionens og intervenienten Parfums Givenchy SA's samt sine egne omkostninger.**

3) **Intervenienterne Comité de liaison des syndicats européens de l'industrie de la parfumerie et des cosmétiques og Fédération européenne des parfumeurs détaillants bærer deres egne omkostninger.**

Kirschner Vesterdorf Bellamy

Kalogeropoulos Potocki

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. december 1996.

H. Jung H. Kirschner

Justitssekretær Afdelingsformand